

ARCHEOLOGIA POLSKI XXXI 1987

XXXII-1

PL ISSN 0003-8180

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

Archeologia Polski

TOM XXXII

Zeszyt 1

1987

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK · ŁÓDŹ
ZAKŁAD NARODOWY IM. OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

<http://rcin.org.pl>

NAJNOWSZE WYDAWNICTWA INSTYTUTU HISTORII KULTURY MATERIALNEJ POLSKIEJ AKADEMII NAUK

- Andrzej Abramowicz, Dzieje zainteresowań starożytnych w Polsce, cz. II (w druku)
Bibliografia polskiej archeologii pradziejowej i średniowiecznej za lata 1975-1977 (w druku)
Anna i Jan Machnikowie, Krzysztof Kuczanowski, Osada i cmentarzysko z wczesnego okresu epoki brązu na „Górze Klin” w Iwanowicach, Ossolineum 1987, ss. 158, cena 230 zł
- Witold Hensel, Sarunas Milisauskas, Excavations of Neolithic and Early Bronze Age Sites in South-Eastern Poland, Ossolineum 1985, ss. 117, cena 100 zł
- Witold Hensel, Zofia Hilcer-Kurnatowska, Studia i materiały do osadnictwa Wielkopolski wczesnohistorycznej, t. VI, Ossolineum 1987, ss. 404, cena 540 zł
- Zbigniew Kobylński, Struktury osadnicze na ziemiach polskich u schyłku starożytności i w początkach wczesnego średniowiecza (w druku)
- Janusz Kruk, Sarunas Milisauskas, Bronocice. Osiedle obronne ludności kultury lubelsko-wołyńskiej (2800-2700 lat p.n.e.), Ossolineum 1985, ss. 139, cena 150 zł
- Henryk Mamzer, Studia nad metalurgią żelaza na terenie północno-wschodniej Bułgarii we wczesnym średniowieczu (w druku)
- Wanda Mossakowska, Dagerotypy w zbiorach polskich. Katalog (w druku)
- Teresa Nagrodzka-Majchrzyk, Czarni Kłobucy, Wydawnictwa Geologiczne 1985, ss. 177, cena 220 zł
- Anna Placzińska, Materialne warunki bytu ubogich w miastach późnośredniowiecznych na zachodzie Europy (w druku)
- Praca zbiorowa (red. W. Hensel, G. Donato, S. Tabaczyński), Teoria i praktyka badań archeologicznych, Tom I, Przesłanki metodologiczne, Ossolineum 1986, ss. 412, cena 600 zł
- Praca zbiorowa (red. Jerzy Pyrgała), Osadnictwo obszaru warszawskiego na tle środowiska naturalnego (V w. p.n.e.-XII w. n.e.), Ossolineum 1987, ss. 178, cena 320 zł
- Praca zbiorowa (red. Zbigniew Bukowski), Forschungen zur Problematik der Lausitzer Kultur (w druku)
- Praca zbiorowa (red. Sławoj Szynkiewicz), Poland at the XII International Congress of Anthropological and Ethnological Science (w druku)
- Prahistoria ziem polskich (red. W. Hensel). Opracowanie zbiorowe (red. Z. Bukowski), Skorowidz osobowy, nazw geograficznych i rzeczowy do tomów I-V, Ossolineum 1986, ss. 118, cena 650 zł
- Romuald Schild, Halina Królik, Maria Marczak, Kopalnia krzemienia czekoladowego w Tomaszowie, Ossolineum 1985, ss. 247, cena 300 zł
- Tadeusz Sobczak, Konsumpcja żywnościowa chłopstwa w Królestwie Polskim w 2 połowie XIX i w początkach XX wieku, Ossolineum 1986, ss. 295, cena 370 zł
- Teresa Stawiarska, Katalog paciorków szklanych z obszaru Polski północnej w okresie wpływów rzymskich, Ossolineum 1987, ss. 147, cena 180 zł
- Stanisław Suchodolski, Moneta możnowładcza i kościelna w Polsce wczesnośredniowiecznej, Ossolineum 1987, ss. 131, cena 250 zł
- Włodzimierz Szafranski, Prahistoria religii na ziemiach polskich, Ossolineum 1987, ss. 486, cena 800 zł
- Stanisław Tabaczyński, Archeologia średniowieczna. Problemy. Źródła. Metody. Cele badawcze, Ossolineum 1987, ss. 276, cena 440 zł
- Irena Turnau, Historia europejskiego włókiennictwa odzieżowego od XII do XVIII w., Ossolineum 1987, ss. 315, cena 480 zł
- Krystyna Turska, Ubiór dworski w Polsce w dobie pierwszych Jagiellonów, Ossolineum 1987, ss. 284, cena 500 zł
- Jolanta Wrońska, Archeolodzy warszawscy na początku XX wieku, Ossolineum 1986, ss. 197, cena 240 zł
- Paweł Valde-Nowak, Etapy i strefy zasiedlenia Karpat polskich w neolicie i na początku epoki brązu (w druku)

BIBLIOTHECA ANTIQUA

- Vol. XX, Maria Nowicka, Malarstwo antyczne, Ossolineum 1985, ss. 304, cena 320 zł
- Vol. XXI, Mariusz Mielczarek, Starożytne monety greckie znalezione w Europie środkowej, wschodniej i północnej (w druku)

BIBLIOTEKA ETNOGRAFII POLSKIEJ POD REDAKCJĄ MARII FRANKOWSKIEJ

- Nr 39, Wanda Paprocka, Kultura i tradycja ludowa w polskiej myśli humanistycznej XIX i XX wieku, Ossolineum 1986, ss. 147, cena 200 zł
- Nr 40, Andrzej Woźniak, Kultura mazowieckiej wsi pańszczyźnianej XVIII i początku XIX wieku (wybrane zagadnienia), (w druku)
- Nr 41, Z. Szromba-Rysowa, Przy wspólnym stole. Z obyczajowości współczesnej wsi karpackiej, (w druku)

POLSKI ATLAS ETNOGRAFICZNY POD REDAKCJĄ JÓZEFA GAJKA

Zeszyt VII i VIII (w druku)

0211.111A

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

ARCHEOLOGIA POLSKI

ARCHEOLOGIA POLSKI

TOM XXXII

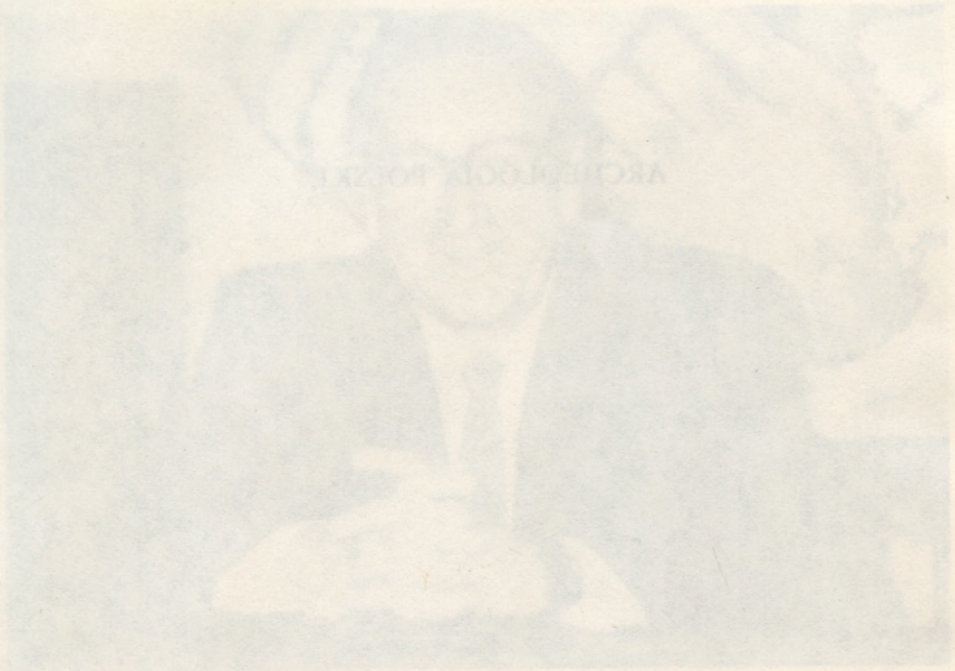
Zeszyt 1

1987

WROCLAW · WARSZAWA · KRAKOW · GDANSK · LODZ
ZAKLAD NARODOWY IMIENIA OSSOLINSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1987

*Prof. dr. hab. Witoldowi Henslowi
członkowi rzeczywistemu Polskiej Akademii Nauk,
profesorowi Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN,
sekretarzowi Wydziału I Nauk Społecznych PAN
w 70 rocznicę urodzin i 52-letnie pracy naukowej*

POLSKA AKADEMIA NAUK
 INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

ARCHEOLOGIA POLSKI

TOM XXXII

Zeszyt 1

1987

7 319

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK · ŁÓDŹ
 ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
 WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

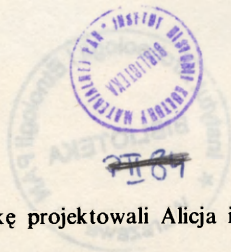
1987

Skład Komitetu Redakcyjnego:

ZBIGNIEW BUKOWSKI (redaktor), MARIA DEKÓWNA (z-ca redaktora),
ZBIGNIEW KOBYLIŃSKI (sekretarz), WALDEMAR CHMIELEWSKI (przewodniczący),
JAN DĄBROWSKI, JAN KOWALCZYK, STANISŁAW TABACZYŃSKI (członkowie)

Adres Redakcji:

Instytut Historii Kultury Materialnej PAN
00-140 Warszawa, Al. Świerczewskiego 105
tel. 20-28-81 do 86, wewn. 138

Okładkę projektowali Alicja i Leszek Kaćmowie

Redaktor Wydawnictwa Ryszard Szlagor

Redaktor techniczny Jan A. Drąjczyk

© Copyright by Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo. Wrocław 1987

Printed in Poland

PL ISSN 0003-8180

Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo. Wrocław 1987.
Nakład: 600 egz. Objętość: ark. wyd. 19,00, ark. druk. 15,13 + wkl.,
ark. A1 20. Papier offset. kl. III, 70 g. 70 × 100. Oddano do składania
1986-07-16. Podpisano do druku 1987-09-30. Druk ukończono w
grudniu 1987. Wrocławska Drukarnia Naukowa. Zam. 1439/86
C-12. Cena zł 400,–

SPIS TREŚCI

Od Redakcji	7
W siedemdziesięciolecie urodzin Profesora dr. hab. Witolda Hensla. Refleksje ucznia (Stanisław Tabaczyński)	8
Editorial	13
En célébration du soixante-dixième anniversaire du Professeur Dr. Witold Hensel. Réflexions d'un disciple (Stanisław Tabaczyński)	14

METODY I METODOLOGIA

Zbigniew Kobyliński, Podstawowe metody analizy punktowych układów przestrzennych	21
Basic methods for analysis of spatial point patterns	51

STUDIA

Jerzy Kopacz, Paweł Valde-Nowak, Episznurowy przykarpacki krąg kulturowy w świetle materiałów kamiennych	55
Circum-Carpathian Epi-Corded Cultural Circle in the light of stone materials	89
Sylwester Czopek, Ze studiów nad kulturą wejherowsko-krotoszyńską w Kotlinie Chodelskiej	93
Studien zur Wejherowo-Krotoszyn-Kultur in Chodelka-Becken	137
Janina Rosen-Przeworska, Uwagi o ikonografii monet celtyckich	139
Quelques remarques sur l'iconographie des monnaies celtiques	165
Ryszard Wołągiewicz, Chronologia ceramiki kultury wielbarskiej w świetle dotychczasowego stanu badań	169
Die Keramik-Chronologie der Wielbark-Kultur im Lichte des bisherigen Standes der Forschungen	205

RECENZJE

Produktivkräfte und Produktionsverhältnisse in ur- und frühgeschichtlicher Zeit (Marek Dulnicz)	209
K. Sognnes, Prehistoric cave paintings in Norway (Ludomir Łoźny)	217
M. Tempelmann-Maczyńska, Die Perlen der römischen Kaiserzeit und der frühen Phase der Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen <i>Barbaricum</i> (Teresa Stawiarska)	223
A. MacGregor, Bone, antler, ivory and horn. The technology of skeletal materials since the Roman Period (Wojciech Brzeziński)	229
Schönfeld und Seese. Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte der Niederlausitz (Marek Dulnicz)	233

KRONIKA

Seminarium „Ceramika kultury wielbarskiej: problemy typologii i chronologii w świetle analizy zespołów zwartych”. Malbork – Gdańsk 25-26 listopada 1985 r. (Jacek Andrzejowski, Anna Bitner-Wróblewska, Wojciech Nowakowski) 239

SPIS TREŚCI

7 Od Redakcji

8 Wstęp

13 Editorial

14 Réflexions d'un disciple (Stanisław Tabaczński)

21 Xpigniew Kobyński, Polska woda i metody analizy punktów przestrzennych

21 Basic methods for analysis of spatial point patterns

STUDIA

22 Jerzy Kopacz, Paweł Valde-Nowak, Epitafiumy przyrządkowe kultury w

22 zwisłach mianinów kamieńskich

29 Chron-Cultural Circle in the light of stone materials

29 Zydzisław Czopik, Ze studiów nad kulturą węgrowsko-kroszowską w Kotlinie

29 Chodelskiej

137 Studien zur Węgrowsko-Kroszow-Kultur in Chodels-Becken

137 Janna Rosan-Przeworska, Uwagi o ikonografii miedzi celtyskich

139 Quelques remarques sur l'iconographie des médailles celtiques

162 Ryszard Wolgast, Chronologia ceramiki kultury wielbarskiej w świetle danych

162 ceramicznych

202 Die Keramik-Chronologie der Wielbark-Kultur im Lichte der bisherigen Standes der

202 Forschungen

RECENZJE

209 Produktivität und Produktionsverhältnisse in der frühgeschichtlichen Zeit

209 (Mark Duliniec)

217 K. Sognnes, Prehistoric cave paintings in Norway (Ludomir Łoś)

217 M. Tempelmann-Matyska, Die Felsen der römischen Kaiserzeit und der frühen Phase

223 der Völkerwanderung im mitteldeutschen Raum (Janusz Szewczyk)

223 A. MacGregor, Hoes, Antler, Iron and Bone Technology of the Iron Age in the

229 the Roman Period (Wojciech Nowakowski)

229 Schöden und See, Beiträge zur Lithik und Ethnologie der Neolithik (Mark

233 Duliniec)

ERRATA

Str.	Wiersz	Jest	Powinno być
17	24 od g.	plutot	plutôt
18	22 od g.	Castelserpio	Castelseprio
18	24 od g.	Tlemsen	Tlemcen
19	13 od g.	extremement	extrêmement
19	16 od g.	examples	exemples

Archeologia Polski, t. XXXII, z. 1

OD REDAKCJI

„Archeologia Polski” jest wydawnictwem ciągłym, w którym zamieszczane są artykuły zawierające ujęcia ogólne, syntetyzujące, omawianych zagadnień. Publikujemy w nim prace z zakresu metodologii i metodyki badań archeologicznych oraz dyscyplin współpracujących z archeologią, a także studia dotyczące problematyki prahistorii ziem polskich na tle europejskim. Każdy zeszyt zawiera również dział polemik i dyskusji oraz recenzje literatury polskiej i obcej, głównie archeologicznej lecz również prac z zakresu dyscyplin z archeologią współpracujących.

Artykuły i recenzje przekazywane do druku w „Archeologii Polski” prosimy opracowywać według zasad opublikowanych w tomie XXVIII: 1983, z. 1, s. 239 i n. naszego periodyku.

Włodzisław CHROMOLÓGIA CELESTKI KULTURY WIEKÓW
W ŚWIETLE DOLYCHOCZASOWEGO STANU KADAN
German: Die Karant-Chronologie der Wollsch-Kulture im Karant

Akc. 129/88 Rp
19. IV. 88

IHKM

POLSKIE BADANIA ARCHEOLOGICZNE
POD REDAKCJĄ WITOLDA HENSLA

- Tom 24, Hanna Więckowska, Osadnictwo późnopaleolityczne i mezolityczne nad Dolną Narwią, Ossolineum 1985, ss. 171, cena 350 zł
Tom 25, Janina Bukowska-Gedigowa, Bogusław Gediga, Wczesnośredniowieczny gród na Ostrówku w Opolu, Ossolineum 1986, ss. 368, cena 1100 zł
Tom 26, Krzysztof Szamałek, Kruszwicki zespół osadniczy u schyłku epoki brązu i w początkach epoki żelaza, Ossolineum 1987, ss. 116, cena 240 zł
Tom 27, Praca zbiorowa, Łęczycza wczesnośredniowieczna, cz. II (w druku)

STUDIA I MATERIAŁY Z HISTORII KULTURY MATERIALNEJ
POD REDAKCJĄ ZOFII KAMIENSKIEJ

- Tom LVIII, Maria Dąbrowska, Kafle i piece kafłowe w Polsce do końca XVIII wieku (w druku)
Tom LIX, Elżbieta Balcerzak, Danuta Molenda, Metale nieżelazne na ziemiach polskich od XIV do XVIII w. (zastosowanie i wyroby), Ossolineum 1987, ss. 212, cena 330 zł
Tom LX, Andrzej Klonder, Wyroby przemysłu fermentacyjnego w Prusach Królewskich w XVI-XVII w. (produkcja – import – zastosowanie), (w druku)

ARCHAEOLOGIA POLONA

- Vol. XXIV, Ossolineum 1985, ss. 297, cena 250 zł
Vol. XXV/XXVI (w druku)

ARCHEOLOGIA

- Tom XXXV, Ossolineum 1986, ss. 219, cena 420 zł
Tom XXXVI, Ossolineum 1987, ss. 190, cena 420 zł
Tom XXXVII (w druku)

ARCHAEOLOGIA POLSKI

- Tom XXXI, z. 1, Ossolineum 1986, ss. 231, cena 430 zł
Tom XXXI, z. 2, Ossolineum 1986, ss. 234, cena 385 zł
Tom XXXII, z. 1, Ossolineum 1987, ss. 242, cena 400 zł
Tom XXXII, z. 2, Ossolineum 1987, ss. 216, cena 400 zł

ETHNOLOGIA POLONA

- Vol. 10, Ossolineum 1986, ss. 244, cena 400 zł
Vol. 11, Ossolineum 1986, ss. 280, cena 420 zł
Vol. 12 (w druku)

ETNOGRAFIA POLSKA

- Tom XXX, z. 1, Ossolineum 1986, ss. 292, cena 300 zł
Tom XXX, z. 2, Ossolineum 1986, ss. 207, cena 300 zł
Tom XXXI, z. 1, Ossolineum 1987, ss. 280, cena 350 zł
Tom XXXI, z. 2, Ossolineum 1987, ss. 236, cena 350 zł

INVENTARIA ARCHAEOLOGICA, POLOGNE

- Fasc. LV, Bronze I-II (mont.) dans la Pologne du Nord par Marek Gedl et Mirosław Pietrzak, PWN 1986 PL 338-349 (12 feuilles), cena 70 zł
Fasc. LVI, Dépôts d'objets de bronze d'origine d'autre-Karpathes trouvés au Sud-Est de la Pologne par Wojciech Blajer, PWN 1986 PL 350-352 (10 feuilles), cena 70 zł

F 11 84
Cena zł 400,-

KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

Rok XXXIII Nr 1-4, PWN 1985, ss. 556, cena 560 zł

Rok XXXIV Nr 1-3, PWN 1986, ss. 196, cena 150 zł

POLISH ARCHAEOLOGICAL ABSTRACTS

Vol. 15, Ossolineum 1986, cena 150 zł

Vol. 16 (w druku)

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

Tom 33, Ossolineum 1985, ss. 208, cena 420 zł

Tom 34, Ossolineum 1987, ss. 288, cena 650 zł

Tom 35 i 36 (w druku)

SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE

Tom XXXVII, Ossolineum 1985, ss. 342, cena 410 zł

Tom XXXVIII, Ossolineum 1986, ss. 391, cena 480 zł

Tom XXXIX (w druku)

R. 16
I
H
K
M
P 319
CZYTELNIA